

"Kur'ân, fer'î hükümlerden bir kısmını neshetmiştir. Yani vakitleri bitti, nöbet başka hükümlere geldi, diye hükmetmiştir..." ifadelerini açar mısınız? Kur'an tüm zamanlara ve tüm insanlara indirilmişse, nasıl oluyor da hükümleri nesh ediliyor?

"... Çünkü fer'î hükümlerden biri, bir zamanda maslahat iken, diğer bir zamana göre mazarrat olur. Veya bir ilâç, bir şahsa devâ iken, şahs-ı âhere dâ' olur. Bu sırdandır ki, Kur'ân, fer'î hükümlerden bir kısmını neshetmiştir. Yani vakitleri bitti, nöbet başka hükümlere geldi, diye hükmetmiştir."(1)

Dinin hükümleri; **esasat** ve **füruat** olmak üzere iki kısımdır.

Esasat; **değişmesi mümkün olmayan, her zaman ve mekânda aynı olan** hükümlere denir. İmanın esasları ve ibadetin temel meseleleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Füruat ise; **zamanlara ve mekanlara göre değişip başkalaşan hükümlerdir**. Ekseri olarak insanların toplumsal ve bireysel hayatlarını tanzim edip düzenleyen hükümlerdir. Mesela; **geçmiş kavimlere ganimet yasak iken, İslam'da meşrudur**. Yine İsrailoğullarında zekat miktarı daha yüksek iken, İslam dininde daha az oranda veriliyor v.s.

Kainatta tekamül kanunu hükmettiği için, her şey basitten mükemmele doğru gelişerek büyüyor. Bu sebepten dolayı; hem insan hem de insanlık basitten mükemmele doğru tekamül ediyor. Mesela; Hazreti Âdem (a.s) dönemindeki insanlık, tekamül kanununa göre basit ve iptidaidir. Bu yüzden o dönemin toplum hayatını düzenleyen şariat da toplumun bünyesine uygun olarak basit ve iptidaidir. Sonra insanlık yavaş yavaş tekamül ettiği için, insanlığın toplumsal ve bireysel hayatını düzenleyen şariat da buna uygun olarak tekamül edip değişimler geçirmiştir.

İnsan nasıl çocukluk, gençlik, olgunluk ve yaşlılık evreleri geçiriyor ise; aynı şekilde **insanlık** da buna benzer evreler geçiriyor. İnsanlar bu evrelere münasip şariat kanunlarına muhatap oluyor.

İnsanın kemal yaşında; artık değişim ve dönüşüm azaldığı için, karakter ve ahlaki

yapısı oturur. Aynı şekilde insanlığın da bir kemal yaşı vardır, bu yaştan sonra artık tek şariat, tek peygamber yeterli hale gelir. İşte Peygamberimiz (asm)'in son nebi olması bu sırdan ileri geliyor. Peygamberimiz (asm)'den önce, her asra ve her kavme bir peygamber ve şariat gönderilmesinin temelinde bu tekamül kanunu yatar. Bu yüzden İslam alimleri şu prensipte ittifak etmişlerdir. "**Ezmanın tagayyürü ile ahkam dahi tagayyür eder.**" Yani zamanın değişip başkalaşması ile hükümler de değişip başkalaşır. Tabi burada değişen **esasat değil furuattır.**

- Kur'an tüm zamanlara ve tüm insanlara indirilmişse, nasıl oluyor da hükümleri nesh ediliyor?

Kur'an'ın tümü birden nazıl olmamıştır. Yirmi üç senelik bir süreç içerisinde peyderpey indirilmiştir. İşte, Üstadımız neden zamana dağıtılarak indirildiğinin hikmetlerini burada anlatmaktadır. Zamana yayılarak gönderilmesindedir ki, Kur'an bütün asırlara hitap etmektedir.

Bir meyve ağacı, birdenbire olgunlaşıp meyve vermez; belli bir zamana muhtaçtır. Olgunlaştıktan sonra, her insanın ihtiyacına meyveleri ile cevap verir. Temsilde hata olmasın, Kur'an da yirmi üç senelik indirilme sürecinde sosyal hayatı, akışı içerisinde olgunlaştırmış kemale erdirmiştir. Böylece en nihai şeklini almıştır. Âdeta kıyamete kadar meydana gelen sosyal değişiklikler ve bu değişime cevap veren ayetler, yirmi üç senelik bir zaman dilimine dağıtılarak gerçekleşmiştir.

(1) bk. [İşaratü'l-İ'caz, Bakara Suresi 4. Ayet Tefsiri.](#)

İlave bilgiler için tıklayınız:

- [Kur'an neden yirmi üç senede indirilmiştir; bir defada gönderilemez miydi?](#)
- [Nesh \(Nesih\) Ne Demektir?](#)